

Podmioty ekonomii społecznej w 2023 r.

20.12.2024 r.

1,5%

udział podmiotów ekonomii społecznej w zatrudnieniu w gospodarce narodowej

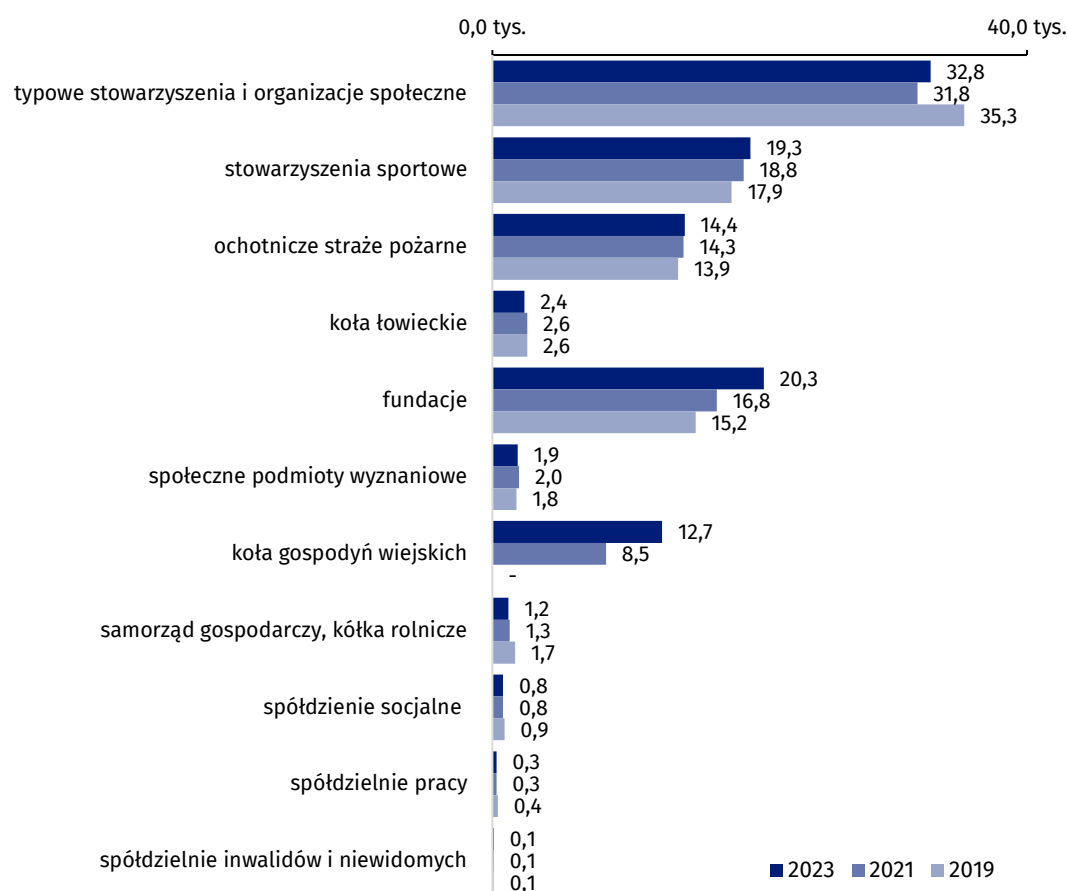
W 2023 r. aktywną działalność prowadziło 106,2 tys. podmiotów ekonomii społecznej. Zatrudniały one 210,9 tys. osób na podstawie stosunku pracy, z czego 27,2 tys. osób ze względu na przynależność do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Roczne przychody podmiotów kształtowały się na poziomie 55,6 mld zł.

Rodzaje aktywności

W 2023 r. aktywną działalność prowadziło 105,0 tys. organizacji ekonomii społecznej oraz 1,2 tys. spółdzielni ekonomii społecznej. Liczba organizacji ekonomii społecznej wzrosła o 9,4% (w stosunku do 2021 r.) i 18,8% (w porównaniu z 2019 r.), a liczba spółdzielni ekonomii społecznej zmniejszyła się o 6,4% (w odniesieniu do 2021 r.) i 13,8% (w stosunku do 2019 r.). W 2023 r. wśród podmiotów ekonomii społecznej było 0,7 tys. przedsiębiorstw społecznych, z czego 47,6% stanowiły organizacje, a 52,4% spółdzielnie.

W 2023 r. działało 105,0 tys. organizacji ekonomii społecznej i 1,2 tys. spółdzielni ekonomii społecznej

Wykres 1. Liczba aktywnych podmiotów ekonomii społecznej według rodzaju organizacji

Najwięcej organizacji ekonomii społecznej stanowiły typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (31,2%), fundacje (19,3%) i stowarzyszenia sportowe (18,3%). Niski udział miały koła łowieckie (2,3%), społeczne podmioty wyznaniowe (1,8%) oraz samorząd gospodarczy i kółka rolnicze (1,2%).

Zbiorowość spółdzielni ekonomii społecznej tworzyły głównie spółdzielnie socjalne (67,4%), spółdzielnie pracy (24,3%) oraz w najmniejszej części spółdzielnie inwalidów i niewidomych (8,2%).

Sport, turystyka, rekreacja i hobby (26,9%) były wykazywane jako główna dziedzina działalności przez największą część organizacji ekonomii społecznej. Kolejne wskazywane obszary aktywności to ratownictwo (13,9%) oraz kultura i sztuka (13,7%).

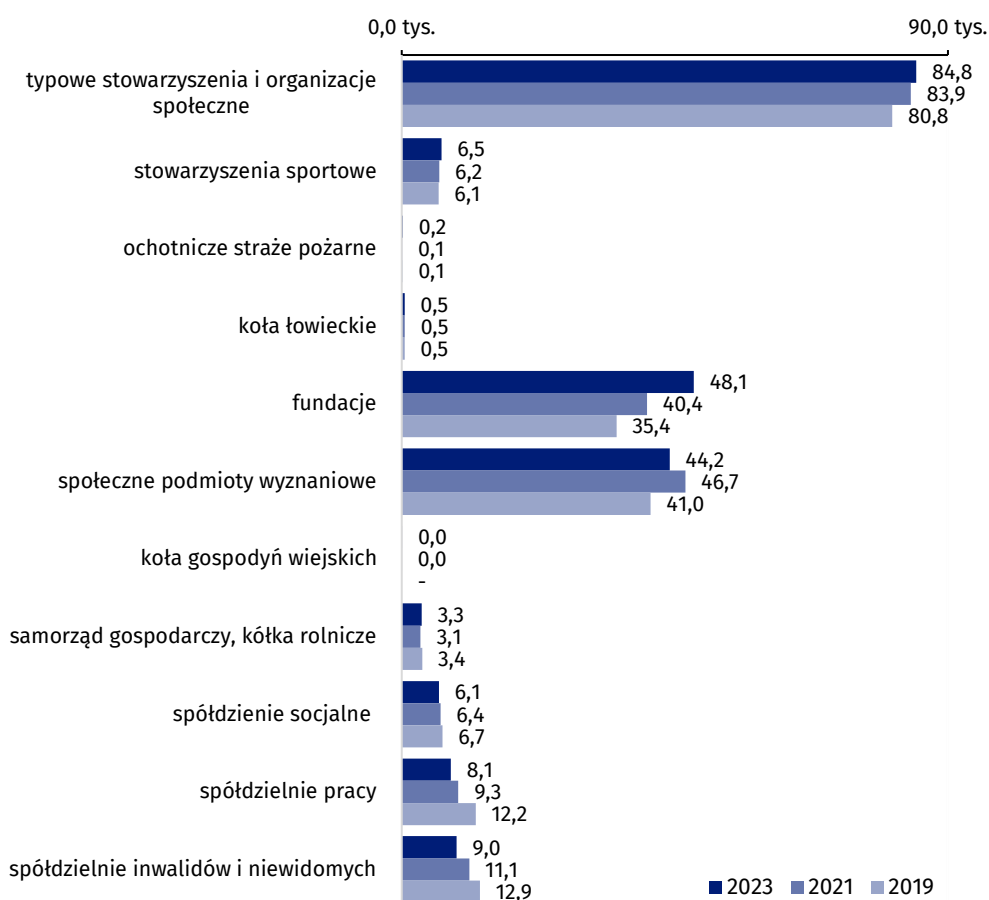
Dla spółdzielni ekonomii społecznej przeważającym rodzajem działalności było przetwórstwo przemysłowe (20,2%). Biorąc pod uwagę rodzaj podmiotu, większość spółdzielni inwalidów i niewidomych prowadziła działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (78,0%). Dwie najczęstsze sekcje PKD, w ramach których spółdzielnie pracy prowadziły swoją działalność to: przetwórstwo przemysłowe (27,2%) oraz handel hurtowy i detaliczny (12,9%). Spółdzielnie socjalne najczęściej zajmowały się działalnością w zakresie usług administrowania i wspierającą (20,6%), a następnie działalnością w ramach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (16,2%).

Zatrudnienie i jego reintegracyjny wymiar

Na koniec 2023 r. w podmiotach ekonomii społecznej na podstawie stosunku pracy zatrudnionych było 210,9 tys. osób, z czego dla 184,5 tys. osób (tj. 89,0%) było to główne miejsce pracy. Większość zatrudnionych pracowało w organizacjach ekonomii społecznej (187,6 tys. osób), a w spółdzielniach ekonomii społecznej – 23,3 tys. osób. Liczba zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej wzrosła o 1,5% (w odniesieniu do 2021 r.) i 5,9% (w stosunku do 2019 r.).

W organizacjach ekonomii społecznej na koniec 2023 r. było zatrudnionych 187,6 tys. osób, a w spółdzielniach – 23,3 tys.

Wykres 2. Liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w podmiotach ekonomii społecznej
Stan w dniu 31 grudnia

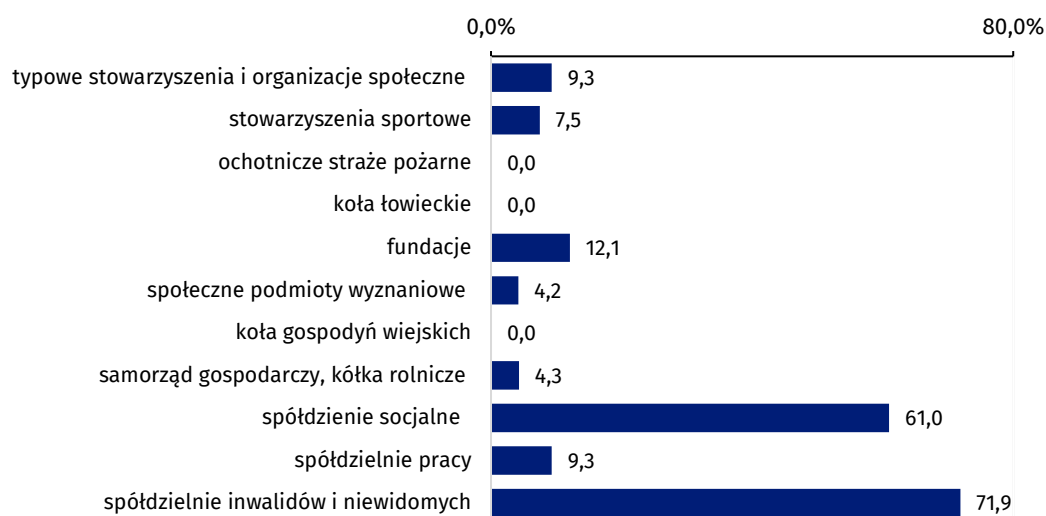
W porównaniu do liczby osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w gospodarce narodowej zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej na dzień 31 grudnia 2023 r. stanowiło 1,5%, a w odniesieniu do ogółu pracujących – 1,2% (oba wskaźniki przyjęły takie same wartości jak w 2021 r. i o 0,1 p. proc. większe niż w 2019 r.).

Na jedną zatrudniającą organizację ekonomii społecznej przypadało przeciętnie 12 pracowników, a na jedną spółdzielnię ekonomii społecznej – 21 osób. Najwyższy wskaźnik charakteryzował spółdzielnie inwalidów i niewidomych (91 osób).

Podmioty ekonomii społecznej zatrudniały osoby ze względu na przynależność do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2023 r. było to 27,2 tys. osób, co stanowiło 12,8% ogółu zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej. W przypadku spółdzielni inwalidów i niewidomych osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym stanowiły 71,9% ogółu zatrudnionych w tych podmiotach. W związku ze specyfiką tego rodzaju spółdzielni były to w większości osoby zatrudnione ze względu na niepełnosprawność (99,8%). W spółdzielniach socjalnych 61,0% zatrudnionych to były osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zatrudniono ze względu na niepełnosprawność (41,9%) lub bezrobocie (37,3%).

W przedsiębiorstwach społecznych było zatrudnionych 4,6 tys. osób ze względu na przynależność do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, co stanowiło 45,4% ogółu zatrudnionych w tego rodzaju podmiotach.

Wykres 3. Odsetek osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym^a wśród zatrudnionych na umowę o pracę w podmiotach ekonomii społecznej
Stan w dniu 31 grudnia 2023 r.

a Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym to osoby, które w momencie podjęcia zatrudnienia w podmiocie należały do jednej z następujących grup: bezrobotni; osoby poszukujące pracy do 30. lub po ukończeniu 50. roku życia; osoby poszukujące pracy niewykonyujące innej pracy zarobkowej; osoby niepełnosprawne; absolwenci centrum integracji społecznej lub klubu integracji społecznej; osoby spełniające kryteria dochodowe umożliwiające przyznanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej; osoby uprawnione do specjalnego zasiłku opiekuńczego; osoby usamodzielniane; osoby z zaburzeniami psychicznymi; osoby pozbawione wolności lub zwolnione z zakładów karnych lub opuszczające zakład poprawczy; osoby starsze; uchodźcy.

Działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej na rzecz pracowników prowadziło 7,9% zatrudniających podmiotów ekonomii społecznej, 4,9% organizacji i 49,2% spółdzielni. Najczęściej działania te polegały na spotkaniach i wyjazdach integracyjnych (76,7% organizacji ekonomii społecznej i 63,3% spółdzielni ekonomii społecznej) lub uczestnictwie pracowników w wydarzeniach kulturalnych (odpowiednio 38,0% i 29,0%). W zakresie reintegracji społecznej lub zawodowej wyróżniały się, ze względu na swój profil działania, spółdzielnie inwalidów i niewidomych – 75,8% prowadziło takie działania na rzecz pracowników. W ramach działań z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej spółdzielnie inwalidów i niewidomych oferowały indywidualne programy rehabilitacji (84,0%), turnusy rehabilitacyjne (60,0%)

Osoby przynależące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym stanowiły 12,8% ogółu zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej

lub zakładowe ośrodki zdrowia lub rehabilitacji (40,0%). Wysoki udział podmiotów zapewniających pracownikom działania z zakresu reintegracji społecznej lub zawodowej wystąpił także w przedsiębiorstwach społecznych (71,6% spółdzielni ekonomii społecznej i 54,1% organizacji ekonomii społecznej).

W 2023 r. 1,0% podmiotów ekonomii społecznej przyjęło do pracy 0,5 tys. osób po zakończeniu udziału w jednostkach reintegracji społeczno-zawodowej (centrach integracji społecznej, klubach integracji społecznej, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładach aktywności zawodowej). Wśród organizacji ekonomii społecznej 0,7% zatrudniło osoby po jednostkach reintegracyjnych (0,4 tys. osób). W przypadku spółdzielni ekonomii społecznej takich pracowników zatrudniły spółdzielnie socjalne (7,1%) i było to 0,1 tys. osób.

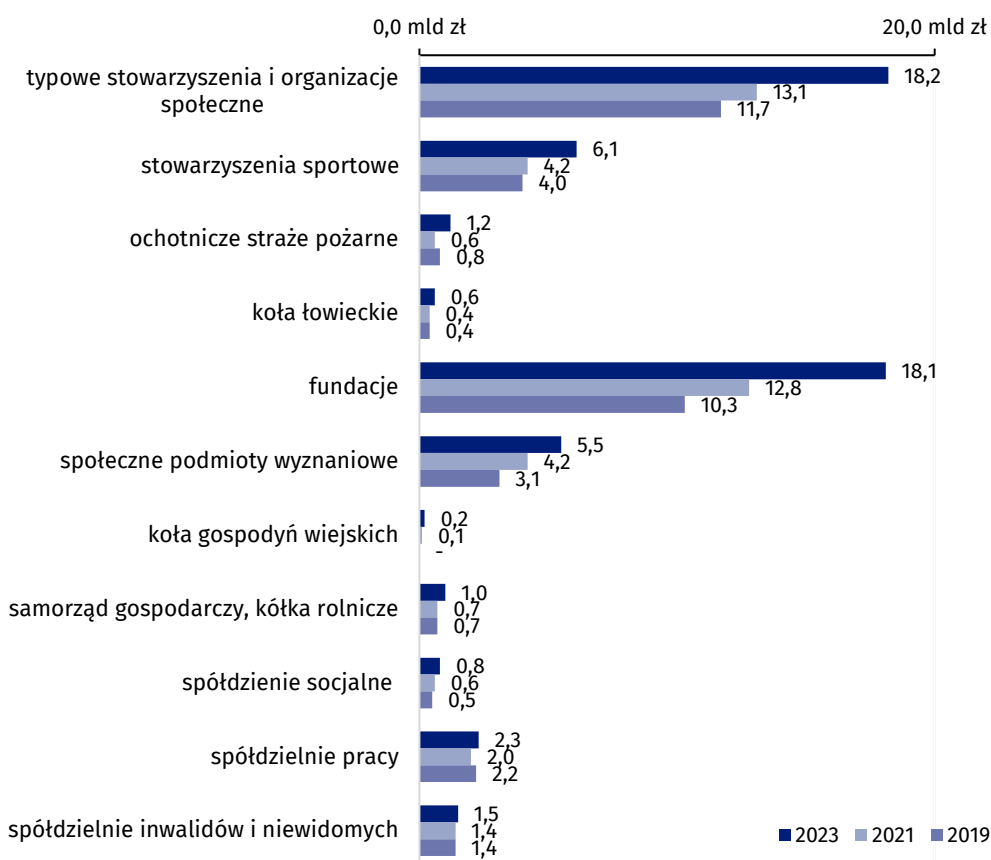
Na tle ogółu podmiotów wyróżniały się także przedsiębiorstwa społeczne – 7,6% z nich zatrudniło w 2023 r. 0,1 tys. osób po zakończeniu udziału w jednostkach reintegracji społeczno-zawodowej.

Przychody i koszty

W 2023 r. podmioty ekonomii społecznej wygenerowały przychody o łącznej wartości 55,6 mld zł. Przychody sektora wzrosły o 38,7% (w stosunku do 2021 r.) i o 58,3% (w porównaniu z 2019 r.). Korygując dane o wskaźnik inflacji realny wzrost był niższy i wyniósł odpowiednio 8,8% i 14,3%. Najwyższy udział w przychodach ogółem miały typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (18,2 mld zł), a następnie fundacje (18,1 mld zł). Przychody spółdzielni ekonomii społecznej wyniosły 4,6 mld zł i stanowiły 8,3% całkowitej kwoty wpływów sektora. Podmioty posiadające status przedsiębiorstwa społecznego osiągnęły przychody o łącznej wartości 1,2 mld zł.

Przychody podmiotów ekonomii społecznej w 2023 r. osiągnęły wartość 55,6 mld zł

Wykres 4. Przychody podmiotów ekonomii społecznej

Wśród spółdzielni ekonomii społecznej odnotowano zdecydowanie wyższe wartości przeciętnych przychodów obliczonych dla podmiotów mających przychody niż wśród organizacji ekonomii społecznej (4 065,0 tys. zł wobec 527,5 tys. zł). Szczególnie wysokie średnie wartości

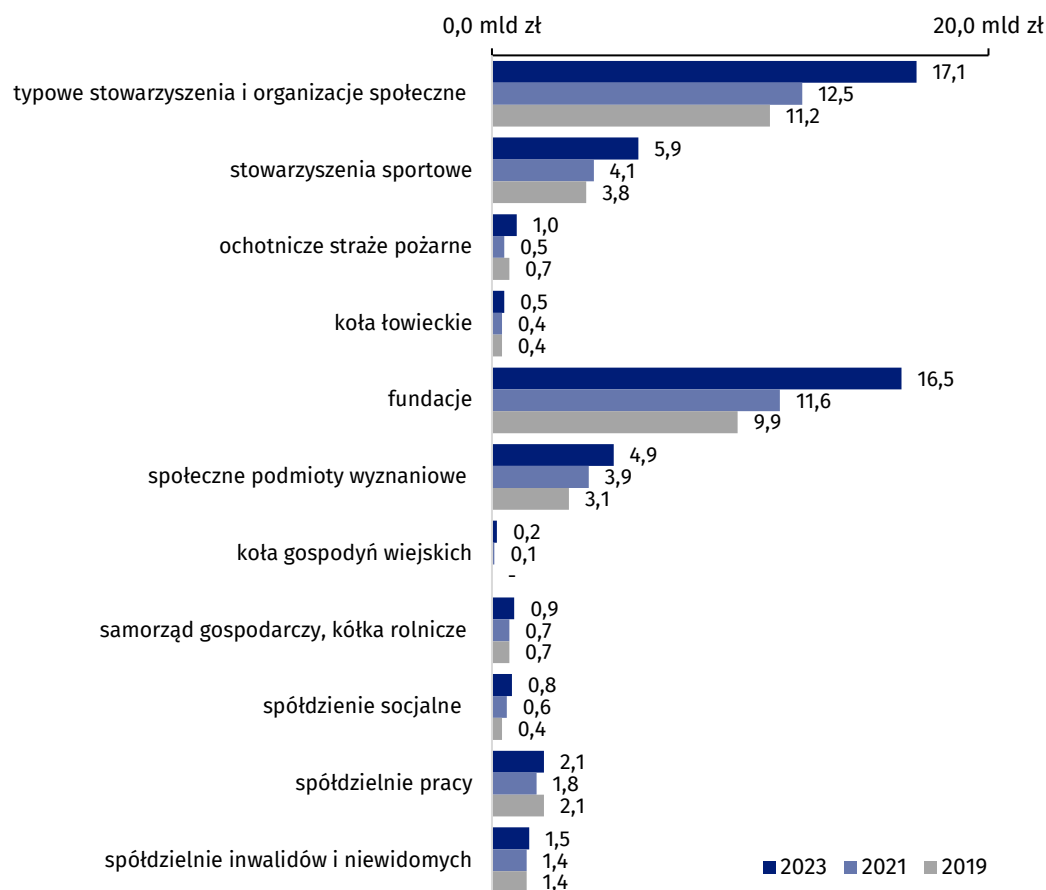
przychodów wystąpiły w spółdzielniach inwalidów i niewidomych (15 043,5 tys. zł) oraz w spółdzielniach pracy (8 026,6 tys. zł). Organizacje ekonomii społecznej charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem finansowym. Porównując średnią wartość przychodów, najwyższy wskaźnik osiągnęły społeczne podmioty wyznaniowe – 2 932,8 tys. zł, a najniższą średnią wartość przychodów odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (14,1 tys. zł), a następnie w ochotniczych strażach pożarnych (84,1 tys. zł).

W 2023 r. środki z nierynkowych źródeł publicznych pozyskało 54,5% organizacji oraz 54,8% spółdzielni. Wśród organizacji i spółdzielni ekonomii społecznej korzystających ze środków publicznych przeważały podmioty, które otrzymały dotacje udzielone w trybie otwartego konkursu ofert, stanowiąc odpowiednio 32,4% oraz 14,4% ogółu podmiotów deklarujących uzyskanie przychodów w 2023 r. Dla spółdzielni ekonomii społecznej głównym źródłem przychodów były środki rynkowe, stanowiące 92,5% ogółu przychodów uzyskanych w 2023 r. Korzystanie z nich zadeklarowało 99,1% spółdzielni ekonomii społecznej, wobec 36,1% organizacji ekonomii społecznej. W ogólnej kwocie przychodów organizacji ekonomii społecznej największy udział miały środki o charakterze nierynkowym (publiczne 43,3% i niepubliczne 16,5%). Przychody o charakterze rynkowym stanowiły 1/3 wszystkich wpływów odnotowanych przez organizacje ekonomii społecznej. Uwzględniając rodzaj podmiotu, z jednej strony wyróżniają się spółdzielnie pracy, których przychody w 97,9% pochodziły ze źródeł rynkowych, a z drugiej ochotnicze straże pożarne, gdzie 70,4% środków pochodziło ze źródeł nierynkowych publicznych.

W 2023 r. 92,5% podmiotów ekonomii społecznej wykazało ponoszenie kosztów, których wartość wyniosła 51,5 mld zł. Wysokość poniesionych kosztów wzrosła o 37,5% (w stosunku do 2021 r.) i o 52,2% (w porównaniu z 2019 r.). Korygując dane o wskaźnik inflacji realny wzrost był niższy i wyniósł odpowiednio 7,9% i 9,9%.

Dla spółdzielni ekonomii społecznej głównym źródłem przychodów były środki rynkowe (92,5%), a w organizacjach ekonomii społecznej większość przychodów stanowiły środki pochodzące ze źródeł nierynkowych (59,7%)

Wykres 5. Koszty podmiotów ekonomii społecznej

Organizacje ekonomii społecznej wydatkowały łącznie 47,1 mld zł, z czego 86,2% stanowiły koszty z tytułu prowadzonej działalności statutowej. Koszty spółdzielni ekonomii społecznej osiągnęły wartość 4,3 mld zł. Największą ich część stanowiły wynagrodzenia osobowe brutto (30,6%) oraz koszty zużycia materiałów i energii (29,3%).

W 2023 r. pożyczkę lub kredyt zaciągnęło 1,5 tys. organizacji ekonomii społecznej i 0,1 tys. spółdzielni ekonomii społecznej. Łącznie podmioty te stanowiły 1,5% ogółu badanej zbiorowości. Całkowita wartość zaciągniętych pożyczek i kredytów wyniosła 395,5 mln zł, z czego 322,6 mln zł stanowiły zobowiązania organizacji, a 72,9 mln zł – spółdzielni. Wysokość zaciągniętych pożyczek i kredytów podmiotów ekonomii społecznej zmniejszyła się o 2,9% (w stosunku do 2021 r.) i o 8,2% (w porównaniu z 2019 r.).

W 2023 r. prawie połowę stanowiły zobowiązania typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji. Średnia wartość pożyczek i kredytów zaciągniętych przez organizacje ekonomii społecznej wyniosła 218,1 tys. zł, a przeciętna wartość zobowiązań podjętych przez spółdzielnie ekonomii społecznej sięgnęła kwoty 637,7 tys. zł. Najwyższą średnią odnotowano w spółdzielniach inwalidów i niewidomych (1 128,7 tys. zł), następnie wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (821,6 tys. zł). W dwóch rodzajach organizacji ekonomii społecznej – kołach łowieckich i kołach gospodyń wiejskich zaciąganie kredytów niemal nie występowało.

Wyjaśnienia metodologiczne

Informacja sygnałna została przygotowana na podstawie wstępnych wyników z badania GUS 1.04.09. Działalność integracyjna podmiotów ekonomii społecznej za 2023 r., zrealizowanego na formularzach SOF-5 (Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności integracyjnej wybranych organizacji ekonomii społecznej) i GS-S (Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych).

W niniejszym opracowaniu do podmiotów ekonomii społecznej zostały zaliczone jednostki mieszczące się w definicji z ustawy o ekonomii społecznej z dnia 5 sierpnia 2022 r.:

- organizacje ekonomii społecznej: typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, koła gospodyń wiejskich, kółka rolnicze, samorząd gospodarczy;
- spółdzielnie ekonomii społecznej: spółdzielnie pracy, spółdzielnie socjalne, spółdzielnie inwalidów i niewidomych.

Prezentowana liczba przedsiębiorstw społecznych uwzględnia wyżej wymienione formy prawne z listy Ministerstwa Rodziny i Pracy, Polityki Społecznej według stanu na 31.12.2023 r.

Do wskaźników dotyczących udziału zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej w gospodarce narodowej zostały wykorzystane dane o liczbie pracowników najemnych oraz o liczbie pracujących ogółem w gospodarce narodowej (Na podstawie: Pracujący w gospodarce narodowej, GUS, Warszawa, Bydgoszcz 2024, s. 25 – [Główny Urząd Statystyczny / Obaszary tematyczne / Rynek pracy / Pracujący. Zatrudnieni. Wynagrodzenia. Koszty pracy / Pracujący w gospodarce narodowej w 2023 roku](#)). W podmiotach ekonomii społecznej uwzględniono liczbę zatrudnionych według głównego miejsca pracy, dodatkowo ze względu na to, że w tych podmiotach nie występują takie formy zatrudnienia jak: pracodawcy i pracujący na własny rachunek, liczba zatrudnionych jest tożsama z liczbą pracujących.

Badanie Działalność integracyjna podmiotów ekonomii społecznej było realizowane za pośrednictwem Portalu Sprawozdawczego GUS, z wykorzystaniem metody CATI i CAWI. Respondenci mieli również możliwość przesłania wypełnionego kwestionariusza pocztą.

Wartość pożyczek i kredytów zaciągniętych przez podmioty ekonomii społecznej wyniosła 395,5 mln zł

Tablica 1. Kompletność realizacji sprawozdań SOF-5 i GS-S za 2023 r.

Sprawozdanie	Kartoteka badania		złożone sprawoz- dania	jednostki nieak- tywne	odmowa udziału w badaniu, w tym ze względ na zda- rzenia lo- sowe	brak kon- taktu	pozo- stałe
	w tys.	%					
SOF-5	23,5	100,0	95,2	3,0	1,5	0,2	0,1
GS-S	1,4	100,0	81,1	13,6	4,3	0,8	0,2

Część badania realizowana na formularzu SOF-5 miała charakter panelowy, a w kartotece znalazły się jednostki z kartoteki SOF-1 (Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych) i SOF-4s (Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego), które za 2022 r. złożyły sprawozdania. Ze względu na to, że kartoteka do sprawozdania SOF-5 za 2023 r. była stworzona na podstawie kartoteki SOF-1 i SOF-4s za 2022 r., do uogólnienia wyników konieczne było uwzględnienie zmian w operacie, które nastąpiły pomiędzy edycjami badań. Do tego celu wykorzystano dane z Bazy Jednostek Statystycznych GUS według stanu na 31 grudnia 2023 r. oraz dane z ZUS. Do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek.

Sprawozdaniem GS-S objęte były wszystkie aktywne spółdzielnie ekonomii społecznej, jednak ze względu na to, że nie wszystkie aktywne podmioty złożyły sprawozdanie również konieczna była konstrukcja wag uogólniających dane na całą populację aktywnych spółdzielni ekonomii społecznej.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
**Departament Badań Społecznych
i Rynku Pracy GUS**
Dyrektor Hanna Strzelecka
Tel: 22 608 32 79

Rozpowszechnianie:
Wydział Współpracy z Mediami
Tel: 22 608 38 04
e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

Urząd Statystyczny w Krakowie
Dyrektor Agnieszka Szlubowska
Tel: 12 420 40 50

- stat.gov.pl
- [@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)
- [@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)
- [gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)
- [glownyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/glownyurządstatystycznygus)
- [glownyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/glownyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Sektor non-profit w 2022 roku](#)

[Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2023 r.](#)

[Zarządzanie i działalność integracyjna podmiotów gospodarki społecznej w 2021 roku](#)

[Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2021 roku](#)